

ChristenUnie

Een binnen Nederland aanvaardbaar Voorzieningenniveau

Een droom die werkelijkheid moet worden

VOORWOORD

Besluitenlijst BES bestuurlijk overleg 31 januari 2008 te Den Haag

*“Uitgangspunt is dat normen worden opgesteld voor een binnen Nederland aanvaardbaar voorzieningenniveau op Bonaire, Sint Eustatius en Saba op met name de terreinen onderwijs, volksgezondheid, sociale zekerheid en veiligheid;
Daarbij wordt rekening gehouden met de specifieke omstandigheden: de geringe bevolkingsomvang van de eilanden, het insulaire karakter, de grote afstand met Nederland, de kleine oppervlakte, het reliëf en ongewenste bestuurlijke en sociaaleconomische effecten.
Nederland en de BES zetten zich gezamenlijk in om dit niveau te bereiken. Dit kan stap voor stap ingevoerd worden;
Nederland wordt verantwoordelijk voor wetgeving en beleid op deze vier terreinen, de uitvoering kan bij de eilanden liggen. Hierbij geldt dat middelen de taken volgen;
Uitgangspunt is tevens dat voorkomen moet worden dat maatregelen voor statuswijziging onvoldoende rekening houden met de specifieke omstandigheden van Bonaire, Sint Eustatius en Saba en daarom sociaal en economisch de samenleving ontwricht.”*

In de periode 8 juli t/m 20 augustus heb ik de eilanden bezocht die een andere status hebben gekregen vanaf 10-10-10. In deze notitie zal ik mij beperken tot de werkbezoeken aan de eilanden Bonaire, St. Eustatius en Saba. Deze eilanden zijn onderdeel geworden van het land Nederland. Hoewel zij niet meegedaan hebben aan de Tweede Kamerverkiezingen van 2010, zullen de Kamerleden wel moeten opkomen voor hun belangen. Zij verwachten dat de delegatie van fractievoorzitters die in oktober de eilanden bezoekt ruimte vrijmaakt om naar hen te luisteren. Ik heb beloofd om deze boodschap door te geven.

Voordat ik vertrok naar de eilanden was het mij al bekend dat er veel onvrede was over voortgang van de transitie. Een delegatie uit St. Eustatius en Saba had de Kamer al geïnformeerd over haar zorgen. Dat heeft geresulteerd in vragen van de vaste Kamercommissie Koninkrijksrelaties aan de regering. Inmiddels heeft de Tweede Kamer de antwoorden ontvangen. Het is mij opgevallen dat veel klachten en onvrede zich concentreren rondom de vraag of de Rijksoverheid haar afspraak na zal komen om zorg te dragen voor een aanvaardbaar voorzieningenniveau op de eilanden. Gevreesd wordt, vooral op Bonaire, dat dit er nooit van zal komen. Naast werkbezoeken en gesprekken met politici, bestuurders en deskundigen uit het veld, heb ik op ieder eiland een openbare hoorzitting bijgewoond, waar bewoners hun verhaal konden doen.

Deze notitie geeft zicht op de heersende maatschappelijke onrust, de knelpunten en welke politieke keuzes volgens de fractie ChristenUnie gemaakt moeten worden om deze knelpunten op te lossen. Om het heersende klimaat en de gevoelens te weergeven, zullen enkele paragrafen beginnen met uitspraken die heb gehoord of gelezen. Centraal in de notitie staan de afspraken uit de Besluitenlijst BES bestuurlijk overleg van 31 januari 2008. Op basis hiervan formuleert de fractie ChristenUnie haar politieke visie op de ontwikkelingen en oplossingen voor de knelpunten.

De notitie begint met een beschrijving van de maatschappelijke onrust op de drie eilanden. Vervolgens zal ik de stand van zaken van de bestuurlijke inrichting beschrijven, bezien vanuit de ogen van politici, bestuurders, maar ook van de gewone burger. Ik zal hierna uitgebreid ingaan op de gezondheidszorg.

Hier doen de meeste uitvoeringsproblemen zich voor en heersen de meeste frustraties. De bedoeling was om ook uitgebreid in te gaan op het gebied van belastingen, maar staatssecretaris Weekers is mij voor geweest. Ik zal mij daarom beperken tot knelpunten die met de ingediende voorstellen niet of onvoldoende worden opgelost. Ook minister Van Bijsterveldt heeft een mooie onderwijsagenda afgesproken, maar er zijn nog een aantal zaken die geregeld moeten worden. Ik wil hier verder kwijt dat het enorm is gewaardeerd dat minister Bijsterveld en staatssecretaris Weekers, maar ook minister Donner gehoor hebben gegeven aan de signalen die zij hebben ontvangen. Ik roep alle verantwoordelijke bewindspersonen op dit voorbeeld te volgen en samen te werken aan een betere toekomst voor de inwoners van Bonaire, St. Eustatius en Saba. Op alle beleidsgebieden zijn knelpunten te melden. Het zijn woelige tijden, maar met een beetje politieke wil, goede communicatie en minimale investering kan veel onvrede weggenomen worden. Tegen de premier wil ik zeggen dat ook op de BES-eilanden sprake is van een crisis. Er is politiek leiderschap nodig zodat de boel niet zal escaleren. Deze notitie is tevens bedoeld ter ondersteuning en aanscherping van de voorjaarsrapportage van de rijksvertegenwoordiger BES. Er zijn stappen gezet in de goede richting en verbeteringen zijn waarneembaar, maar deze worden overschaduwed door de armoede die is toegenomen, de kwaliteit van zorg die volgens velen is afgenomen, het feit dat het leven erg duur is geworden, gepensioneerden die er netto fors op achteruit zijn gegaan, het gevoel ongelijk te worden behandeld en zo kan ik even doorgaan. Ik verwacht van iedere verantwoordelijke bewindspersoon specifiek voor hun portefeuille een reactie op de vragen, knelpunten en mogelijke oplossingen uit deze notitie.

Cynthia Ortega-Martijn,
Lid Tweede Kamerfractie ChristenUnie.

'Onze politieke leiders hebben ons verkocht aan Nederland. Nederland heeft totaal geen respect voor onze cultuur en identiteit. Sterker nog, Nederland wil onze cultuur de nek om wil draaien.'

1. Maatschappelijke onrust

Er is al veel gezegd en geschreven over de situatie op de eilanden. Een aantal bewindspersonen heeft gelukkig al maatregelen genomen. In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegevens van irritaties die ertoe bijdragen dat de onvrede met de dag toeneemt. Benadrukt moet worden dat de frustraties, teleurstellingen en ontevredenheid op de eilanden groot zijn. Niet alleen ten aanzien van de Rijksoverheid, maar ook ten aanzien van de eigen politici en bestuurders. De verwarring onder de bewoners over de toekomst neemt met de dag toe. Zij vragen zich af of zij zullen doorgaan op de ingeslagen weg, of, zoals sommige mensen en groepen suggereren, moeten kiezen voor een andere weg. Op Bonaire wees een recente enquête bijvoorbeeld uit dat als er vandaag een referendum zou worden gehouden, het merendeel van de bevolking de huidige structuur zou afwijzen.

Geen eenheidsworst

'Wij hebben van tevoren gezegd dat wij drie unieke eilanden zijn en zo ook behandeld wensen te worden.' Om gevoelens in een samenleving goed te kunnen interpreteren is er kennis nodig van de gemeenschap. Daar gaat het vaak mis in de ontwikkeling van beleid en wet- en regelgeving. In de toekomst zullen beleidsmakers, maar ook de leden van de Tweede en Eerste Kamer zich meer moeten verdiepen in de eigenschappen van Bonaire, St. Eustatius en Saba. Zij zijn drie unieke eilanden met drie diverse bevolkingsgroepen. Dat is ook de reden dat een generieke maatregel op Saba negatiever uitpakt dan op Bonaire.

Inwoners en politici hebben echter het gevoel dat de Rijksoverheid de eilanden ziet als eenheidsworst. Daar komen zij tegen in opstand. Het druist bovendien in tegen de gemaakte afspraak dat bij de invoering van wet- en regelgeving rekening wordt gehouden met de unieke eigenschappen van ieder eiland. In het fiscaal stelsel is daar rekening mee gehouden. De ABB-percentages (Algemene Bestedingsbelasting) wijken af per eiland. Maar in de aangekondigde wijzigingsvoorstellen van staatssecretaris Weekers wordt uitgegaan van een gemiddelde inflatiecorrectie, waardoor de situatie op St. Eustatius minder wordt gecorrigeerd dan die op Bonaire. Dat geeft mensen het gevoel dat ze worden achtergesteld en niet serieus worden genomen.

Een ander veelgehoorde klacht is dat eilanden geen direct contact hebben met Den Haag, maar dat ze alles via Bonaire moeten doen. Alle aanvragen voor een medische uitzending moeten bijvoorbeeld via het RCN (Rijksdienst Caribisch Nederland) op Bonaire plaatsvinden. Als onderdeel van de Nederlandse Antillen moesten allerlei zaken geregeld worden via Curaçao. Hierdoor was er sprake van vertraging en kwam het welzijn van de burgers in gevaar. Met het referendum zelfbeschikkingsrecht hebben Bonaire en Saba voor een directe band met Nederland gekozen. Nu hebben ze echter het gevoel dat de situatie niet is verbeterd en dat niet tegemoet is gekomen aan de afgesproken status. Volgens hen is Willemstad Kralendijk geworden. Vanuit het oogpunt van efficiency en effectiviteit is de organisatie te rechtvaardigen, maar het druist in tegen de gemaakte afspraken. De fractie ChristenUnie is van oordeel dat er gezocht moet worden naar een modus waarmee zaken geen vertraging oplopen. Daarnaast moeten de eilanden meer als individuele openbare lichamen benaderd worden. Meer maatwerk dat beter aansluit bij de specifieke eigenschappen van de eilanden is nodig.

Economische stilstand en groei armoede

'Ook de middenklasser kan niet meer rondkomen van zijn inkomen.'

De inflatie op de eilanden is hoog. St. Eustatius had in het tweede kwartaal een inflatie van 10,5%. Volgens het CBS is de belangrijkste reden dat de prijzen voor transport (vliegtickets en onderhoud auto's, benzine) en elektriciteit erg zijn gestegen. De 6,9% inflatie van Saba is gelegen in prijsverhoging van levensmiddelen en elektriciteit. De inflatie op Bonaire van 5 % komt door prijsverhoging van levensmiddelen en non-alcoholische dranken. Veel mensen klagen dat het leven ondraaglijk duur is geworden. Het aantal gezinnen dat in armoede leeft groeit. Vooral mensen met alléén een onderstanduitkering of een AOV-uitkering komen in de problemen. Het aantal kinderen dat zonder een lunchpakket naar school wordt gestuurd is groeiende. Vrijwilligers en kerken proberen met het verstrekken van voedselpakketten mensen te helpen. Mensen grijpen alles aan om te overleven, zoals prostitutie. Ook zijn er signalen dat de criminaliteit, waaronder inbraken, groeit. Hierdoor is het gevoel van veiligheid vooral op Bonaire afgenomen.

Van deze misère krijgen de Europese Nederlanders de schuld. Dat is hoorbaar op de radio en op straat. Gevolg is dat er tekenen zijn van toenemende rassendiscriminatie. Een zorgelijke ontwikkeling, die zo snel mogelijk afgeremd moet worden. De achterliggende oorzaak, namelijk verlies aan koopkracht, moet zo spoedig mogelijk worden aangepakt. De fractie ChristenUnie vindt dat er concrete maatregelen genomen moeten worden, zoals lastenverlaging. Staatssecretaris Weekers is gekomen met een aantal voorstellen, maar dat lijkt niet voldoende.

Zowel de Kamer van Koophandel als de ondernemersverenigingen op de verschillende eilanden hebben de noodklok geluid. Er is sprake van stagnatie in de economie. Door het nieuwe fiscaal stelsel, de nog in te voeren vastgoedbelasting en mogelijke lokale belastingen zijn investeerders terughoudend. Dus groeit de werkgelegenheid niet voor o.a. laagopgeleide werklozen. Daarnaast blijft het leiden van mensen met een bijstanduitkering naar de arbeidsmarkt achter. Hierdoor zijn de mogelijkheden om het inkomen te verhogen niet aanwezig.

Op de eilanden hebben bewoners in armoede niet de mogelijkheid om een beroep te doen op de bijzondere bijstand of de langdurigheidtoeslag. De eilanden kennen maar twee sociale regelingen, namelijk de AOV en de onderstand, en drie werknemersverzekeringen: ziekteverzekering, ongevalverzekering en Cessantia (verplichte ontslagvergoeding). Deze regelingen afgezet tegen het sociale zekerheidsstelsel zoals wij dat kennen in het Europese deel van Nederland, maakt duidelijk waarom deze mensen zeggen dat zij tweederangsburgers zijn. Onderdeel worden van Nederland moest met zich meebrengen dat het welzijn en de welvaart van burgers op deze eilanden zou toenemen.

Tijdens de voorbereidingen op de transitie is afgesproken dat het sociale zekerheidsstelsel niet toegepast kan worden op de eilanden. De argumenten die werden gebruikt waren dat dit systeem een aanzuigende werking zou hebben en dat het de economie zou ontwrichten. Gedurende de behandelingen van de

verschillende wetsvoorstellen in de Tweede Kamer is echter wel afgesproken dat de ontwikkelingen met betrekking tot de levensstandaard goed in de gaten gehouden moeten worden. De fractie ChristenUnie vindt dat het tijd wordt om de balans weer op te maken. Afgezien het feit dat alles duurder is geworden, moeten deze mensen nu zelf medicijnen zoals paracetamol en hoestdranken betalen voor de kinderen. Vroeger kregen zij het vergoed. Het fenomeen onderstand komt op Saba bijna niet voor. Uitgangspunt is altijd geweest dat werk voor gaat op een uitkering. Een goede instelling die gekoesterd moet worden. Maar het blijkt dat alleenstaande ouders soms drie banen nodig hebben om rond te komen. Het gevolg is dat de kinderen worden verwaarloosd. De ChristenUnie vindt dat gezocht moet worden naar een bepaalde vorm van ondersteuning die enerzijds recht doet aan de positieve instelling om de eigen broek op te houden, maar anderzijds tijd en ruimte biedt voor ouders om hun kinderen op te voeden. De groep onderstandtrekkers is in verhouding tot de verschillende eilanden op Bonaire het grootst. De wet op de onderstand wijkt af van de Wet Werk en Bijstand (WWB). De voorwaarden om in aanmerking te komen voor een uitkering zijn hetzelfde, maar er is sprake van een andere systematiek. Er is voor gekozen om het bedrag van de onderstanduitkering laag te houden, met als argument dat mensen belastingvrij en zonder korting op de uitkering hand- en spandienst kunnen verrichten. Het verrichten van hand- en spandiensten of de straatverkoop van culinaire hapjes gebeurde veelvoudig en was volgens de toenmalige staatssecretaris moeilijk te controleren. De politici van de eilanden zijn met dit systeem akkoord gegaan. In de praktijk lukt het een groot deel van de onderstandtrekkers echter niet om op deze manier bij te verdienen. Het verschil tussen het bedrag van de onderstanduitkering en dat van de WWB uitkering is erg groot, terwijl de levensstandaard in de buurt begint te komen van het Europese deel van Nederland. Ook dit gegeven voedt de onvrede. Het bestaansminimum van ieder eiland moet snel in beeld worden gebracht. Om gezinnen met kinderen tegemoet te komen, is er een kindkorting op het belastbaar inkomen. Mensen met een laag belastbaar inkomen kunnen echter geen gebruik maken van de kindkorting als hun inkomen onder de belastingvrije voet valt. De fractie ChristenUnie vindt dat gezinnen met kinderen die geen gebruik kunnen maken van de kindkorting op een andere manier moeten worden gecompenseerd. Wij moeten toezien op de rechten van het kind. Het mag niet zo zijn dat binnen Nederland kinderen geen voedsel meekrijgen naar school.

Willekeur en ongelijke behandeling

'Zij zien ons als parasieten. Zij moeten hun manier van denken over ons veranderen.'

Het is niet duidelijk wanneer de Rijksregering wel de uniciteit van de eilanden laat meewegen en wanneer niet. Welke criteria worden er gehanteerd? Dat geldt ook voor de invoering van Nederlandse wetgeving. Uitgangspunt is dat niet alle Nederlandse wetgeving toegepast zal worden op de eilanden, zoals het sociale zekerheidstelsel. In verschillende debatten heeft de fractie ChristenUnie gevraagd om de criteria

te concretiseren. Een motie van de ChristenUnie om dat te realiseren is verworpen. De gevolgen zijn nu waarneembaar. Iedereen interpreteert de criteria zoals het hem of haar uitkomt. De bewoners vinden dat er sprake is van willekeur en dat zet veel kwaad bloed. Doordat het niet helder is, verwijten BES-burgers de Rijksoverheid dat zij zich schuldig maakt aan ongelijke behandeling, wat tegen de Grondwet ingaat. De burgers vinden de argumenten van aanzuigende werking of negatieve gevolgen voor de economie smoesjes van de overheid om hen ongelijk te behandelen.

In verband met de hoge prijsstijgingen heeft een gedeputeerde van Bonaire het RCN (Rijksdienst Caribisch Nederland) gevraagd om een koopkrachtonderzoek te doen en het bestaansminimum opnieuw vast te stellen. Dit is door het RCN, lees in deze de minister van Sociale Zaken, in eerste instantie geweigerd zonder opgave van redenen. Deze opstelling is zeer curieus. De fractie ChristenUnie juicht het toe dat op initiatief van staatssecretaris Weekers een interdepartementaal onderzoek wordt opgestart om de economische situatie op de eilanden in kaart te brengen. Hierin moet de ontwikkeling van de koopkracht worden meegenomen. De ChristenUnie vindt dat de Rijksregering in de toekomst helder moet zijn over de beleidskeuzes die zij maakt. Daarnaast moet er toegewerkt worden naar een in Nederland aanvaardbaar voorzieningenniveau, waarbij er sprake is van een gelijkwaardige toegang tot voorzieningen, zonder dat de economie wordt ontwricht.

Onduidelijkheid status

'Het ziet er niet naar uit dat Nederland ons gelijk gaat behandelen. Wij moeten gaan voor onafhankelijkheid.'

Door dit gevoel van ongelijke behandeling, beginnen de bewoners van de BES-eilanden zich af te vragen of zij de nieuwe status nog wel willen. Op Bonaire is dit het sterkst voelbaar. Daarnaast blijkt dat bewoners ervan uitgaan dat zij bij de evaluatie, vijf jaar na de transitie, van hun huidige status kunnen afkomen. Vaak heeft de Kamer de verantwoordelijke bewindspersoon opgeroepen om de gevolgen van de statusverandering goed te communiceren met de bevolking. Er blijft ruis ontstaan over de mogelijkheden die deze eilanden nog hebben met betrekking tot het zelfbeschikkingrecht. Dat is een kwalijke ontwikkeling. De roep om onafhankelijkheid wordt sterker en dat heeft ook te maken met het feit dat de voormalige staatssecretaris gezegd heeft dat, indien de eilanden de huidige status niet meer willen, alleen de mogelijkheid voor onafhankelijkheid openligt. Zij heeft dit nooit kunnen onderbouwen op basis van internationaal recht betreffende het zelfbeschikkingrecht. De fractie ChristenUnie vindt dat de Rijksregering klip en klaar moet zeggen wat de huidige status precies inhoudt.

Informatie komt niet aan

Daarnaast valt op dat er veel langs elkaar heen wordt gecommuniceerd. Burgers maken zich hier heel erg boos over. Zij begrijpen niet wat er allemaal gebeurt en zeggen dat zij niet worden geïnformeerd. Ik weet van het RCN dat zij veel tijd en energie heeft gestoken in het maken van informatiemateriaal in verschillende talen. Ook zijn er informatiebijeenkomsten belegd en zijn er spotjes geweest op tv. Toch is

de informatie niet aangekomen. Waarom niet? Het is kortzichtig om te denken dat als de informatie in de moedertaal is geschreven, de informatie wel goed aankomt. Niets is minder waar. Er is onvoldoende rekening gehouden met het feit dat een groot deel van de bevolking laaggeschoold is. Daarnaast is er verschil in logisch redeneren. Met andere woorden, wanneer er in het Europees deel van Nederland iets logisch gevonden wordt, kan het op de BES-eilanden als onlogisch worden ervaren en vice-versa. Hierdoor ontstaan er ook veel conflicten tussen merendeel Europees-Nederlandse ambtenaren en inwoners.

Er wordt volgens de fractie ChristenUnie te weinig gebruik gemaakt van mensen en media die wel een groot deel van de bevolking kunnen bereiken. Door meer gebruik hiervan te maken zal de communicatie effectiever zijn. Waarom is het bijvoorbeeld wel gelukt om ongeveer tweehonderd Bonairianen binnen een kort tijdsbestek op een openbare hoorzitting te krijgen? Waarom kwamen zij aan het eind zeggen dat zij veel waardevolle informatie hebben gekregen, terwijl zij deze informatie al moesten kennen?

De woordvoerder van de fractie ChristenUnie kan zich inleven in de verschillende culturen en heeft de botsingen tussen deze bevolkingsgroepen zien aankomen. Daarom heeft de fractie ChristenUnie een tijd geleden in een motie de regering verzocht om alle ambtenaren die vanuit Nederland gaan werken op de eilanden moeten inburgeren en de taal moeten leren. Want dat is de enige manier om de bevolking te begrijpen en daarmee ook het ambtelijke werk succesvol uit te oefenen.

Daarnaast wordt er in de communicatie onvoldoende rekening gehouden met het feit dat de eilanden qua ontwikkeling tientallen jaren achter liggen op Nederland. Het doel van bepaalde wetten spreekt dan ook niet tot de verbeelding. Het is niet genoeg om alleen te zeggen dat iets niet mag, vooral wanneer het altijd een onderdeel is geweest van de cultuur. Hierdoor wordt bepaalde wetgeving gezien als pesterijen van de Europese Nederlanders. Neem bijvoorbeeld het tegengaan van overbevissing of bescherming van bepaalde vissoorten. Daar zijn wij in Nederland naar toe gegroeid en we beseffen hoe belangrijk het is om hiermee rekening te houden in het belang van onze kinderen. Maar dat gaat voor een groot deel van de bevolking op de BES-eilanden in dit stadium niet op. Voor deze mensen is vissen een inkomensvoorziening of ontspanning. Het hoort zelfs bij de cultuur van bijvoorbeeld Bonaire. Daar hoort men opmerkingen als: 'Een marechaussee zegt mij van het ene op het andere moment dat ik daar niet mag vissen. Waar moet ik dan van leven? Die Nederlanders zijn gekomen om ons eiland over te nemen. Hun normen aan ons op te leggen. Wij zijn slechter af dan toen wij deel waren van de Nederlandse Antillen'. Het is dan ook toe te juichen dat RCN meer gaat investeren in de communicatie. Meer inleven in de bewoners zal echter ook zeker een stuk onvrede wegnemen.

Slechte bejegening

De arrogantie waarmee bepaalde Europees-Nederlandse ambtenaren mensen bejegenen is op Bonaire gesprek van de dag. In dit kader enkele voorbeelden. Een vrouw kon niet goed volgen wat de ambtenaar haar probeerde uit te leggen. De ambtenaar zei toen: 'Mevrouw dan moet u maar Nederlands leren spreken'. Dat klopt niet, want er staat precies aangegeven in de wet wanneer er welke taal gesproken moet worden. Bij de Rijksregering en de lokale bestuurders was het bekend dat het voor bepaalde categorieën mensen moeilijk zou zijn om de Nederlandse taal te leren spreken, schrijven of lezen. Dus vooral de dienstverlening van de overheid moest afgestemd zijn op de moedertaal.

Maar ook in hun vrije tijd laten sommige Europees-Nederlandse ambtenaren zich niet van hun beste kant zien. Iemand schreef naar de fractie ChristenUnie: 'Wij zien eruit als Europese Nederlanders en horen

ambtenaren negatief praten over de bevolking. Het gaat van aap tot mof'. Ook Europese Nederlanders die al een hele tijd op Bonaire wonen zeggen dat zij zich ergeren aan het gedrag van sommige landgenoten.

Wet- en regelgeving

'De kat en de hond hebben meer rechten.'

Naast de communicatie die niet goed is verlopen, zijn er te veel wetten tegelijk ingevoerd waar mensen niet van op de hoogte zijn. Het is dan wel wat kort door de bocht om te zeggen dat iedere Nederlander wordt geacht de wet te kennen. Neem bijvoorbeeld de wetten uit de Aanpassingswet BES. Bij de behandeling van de Aanpassingswet BES werd de Kamer geïnformeerd dat het voor een groot deel ging om wetstechnische aanpassingen. Het blijkt nu dat sommige van deze Antilliaanse wetten niet bekend waren, doordat zij niet waren ingevoerd of niet werden gehandhaafd. Daarnaast zeggen lokale bestuurders dat er wel degelijk sprake is van fundamentele aanpassingen in bepaalde wetten. Hierdoor ontstaat bij burgers het gevoel dat zij een hoop nieuwe wetgeving vanuit Nederland krijgen opgelegd. Zij begrijpen het allemaal niet en kunnen het niet bijbenen.

Met betrekking tot de handhaving heeft de fractie ChristenUnie in debatten gevraagd om rekening te houden met het feit dat mensen niet of onvoldoende op de hoogte zijn van bepaalde wet- en regelgeving. De indruk werd gewekt dat dit het geval zal zijn. De praktijk laat iets anders zien. Een voorbeeld. Per 10-10-10 heeft de minister van Sociale Zaken alle onderstandtrekkers een op een overgenomen van de Antilliaanse overheid. Deze cliënten vielen onder het onderstandregime van de Antilliaanse overheid. Uiteraard moest er, nu zij onder het Nederlandse regime vallen van de onderstandwet BES, geëvalueerd worden of zij onder dit regime nog recht hebben op een uitkering. In november 2010 zijn mensen hiervoor opgeroepen en het bleek dat enkele mensen geen recht op deze uitkering hadden, omdat zij bijvoorbeeld een partner hadden met een AOW-uitkering. De onderstanduitkering werd stopgezet en met terugwerkende kracht teruggevorderd, terwijl zij het geld niet hadden om terug te betalen. De woordvoerder van de fractie heeft brieven gezien van incassobureaus die de mensen aanmaanden om te betalen. Ook heeft zij inzicht gekregen in schrijnende gevallen waarbij gezinnen met kinderen door deze terugbetalingsverplichting ten einde raad zijn. De fractie ChristenUnie vraagt zich af, waarom het niet mogelijk is om mildheid te betonen aan hen die de eindjes amper aan elkaar kunnen knopen en bij wie geen sprake is van fraude.

De gedeputeerden en eilandsraadsleden op Bonaire hebben hun handen vol aan dit soort sociale problemen, terwijl zij formeel niet verantwoordelijk zijn. De wet onderstand wordt uitgevoerd door de Rijksoverheid en niet door het eilandsbestuur. Het heeft de fractie ChristenUnie altijd bevreemd waarom deze wet niet uitgevoerd kan worden door het eilandbestuur. In het verleden hebben zij het altijd zelf gedaan.

Daarnaast zijn er wetten ingevoerd waarover duidelijk was afgesproken dat ze nog niet ingevoerd zouden worden. De Tweede kamer heeft op geen enkele manier rekening willen houden met de impact die het opleggen van de wetten (legalisering abortus, euthanasie en het huwelijk tussen gelijke seksen) zal

hebben. De bevolking van de eilanden vinden het respectloos dat normen en waarden die indruisen tegen haar cultuur en identiteit aan haar wordt opgedrongen. De politici op de BES-eilanden zijn woedend dat de Rijksregering zich verschuilt achter het feit dat zij gehoor moeten geven aan het verzoek van de Kamer om deze wetten op korte termijn in te voeren. Zowel op Bonaire als op St. Eustatius willen zij dit niet zomaar laten gebeuren. Er is een enorme weerstand tegen de invoering van deze wetten. De fractie ChristenUnie vindt dat de Rijksregering haar afspraken moet nakomen over de termijn van invoering van deze wetten. Ook dat zal veel onvrede wegnemen.

Geen emotionele band met Nederland.

‘Wij krijgen een stiefmoederlijke behandeling.’ ‘Wij worden als buitenkinderen behandeld.’

Door op de eilanden rond te lopen en met mensen te spreken, kwam de woordvoerder van de fractie ChristenUnie er langzamerhand achter waarom de mensen zo boos zijn. Mensen die betiteld worden als vriendelijke en zwijgzame mensen, doen nu uitspraken waaruit duidelijk de urgentie blijkt. Zoals: ‘Nederland is haar afspraken niet nagekomen, dat hadden wij moeten weten, Nederland blijft een kolonisator.’ Dat de inwoners van de BES-eilanden nog steeds spreken over Nederland als wij/zij is zegt al veel. Juridisch vormen zij onderdeel van Nederland, maar gevoelsmatig ervaren zij dat niet. Ook de Rijksvertegenwoordiger rapporteert hierover. Daarnaast is er een vorm van achterdocht naar de werkelijke reden waarom de Rijksoverheid instemde met de inlijving van de eilanden in het staatsbestel van Nederland. Vooral inwoners van Bonaire weten bijna zeker dat het gaat om geopolitieke redenen. Hierbij ligt een schone taak voor de Rijksoverheid om de achterdocht weg te nemen. Het lijkt er soms op dat de Rijksregering zomin mogelijk wil investeren in de eilanden. Want gezien de schaalgrootte gaat het niet om grote bedragen.

Vooraf de situatie op Bonaire baart zorgen, maar ook op St. Eustatius lopen de gemoederen hoog op. De onvrede verschilt per eiland. Op Bonaire heerst een klimaat van aversie tegen Europese Nederlanders, die zich begint te uiten in zowel verbaal als fysiek geweld. Op Saba is dat niet het geval. Het kan ermee te maken hebben dat er veel meer Europese Nederlanders aanwezig zijn op Bonaire dan op Saba. Er moet wel gezegd worden dat een oud-politicus van Saba erg boos is over de gang van zaken en zegt dat hij een stichting gaat opzetten met de naam FARC (Foundation Aimed at Revolutionary Change). Hij was onderhandelaar gedurende het hele staatkundige proces voor Saba en zegt dat Nederland haar afspraken niet nakomt. Hij is nu voorstander van onafhankelijkheid en de op te richten stichting is bedoeld om de inwoners bewust te maken van de voordelen van onafhankelijkheid.

Een ander incident dat veel indruk heeft gemaakt op de inwoners was het betoog van een afgevaardigde van de Verenigde Naties die zich bezighoudt met het zelfbeschikkingsrecht. Hij schijnt te hebben gezegd dat het nooit eerder in de geschiedenis is voorgekomen dat drie eilanden worden geannexeerd zonder dat er een burgeroorlog aan vooraf is gegaan. In de hoorzitting en ook op de radio was te horen dat deze burgeroorlog er alsnog zal komen als het zo door gaat. Op St. Eustatius is gezegd dat als het zo doorgaat

er weer een 30 mei zal zijn¹. Het heeft geen zin om in allerlei populistische discussies los te barsten dat 'wij' ons niet laten intimideren. Dit zijn gevoelens die mensen uiten en waar de Rijksoverheid rekening mee moet houden. Ook op de BES-eilanden is er sprake van vrijheid van meningsuiting. Feit is dat het proces niet zorgvuldig is verlopen en dat het nog steeds op bepaalde vlakken niet goed gaat. Dat blijkt ook uit de halfjaarlijkse rapportage van de Rijksvertegenwoordiger.

¹Op 30 mei 1969, brak er op Curaçao een opstand uit. Het begon met een arbeidsconflict tussen de werknemers en de leiding van de Isla-raffinaderij. Er was toen ook sprake van slechte economische omstandigheden. Wat begon als een arbeidsconflict veranderde in een woedende massa die plunderend en brandstichten de hoofdstad inging. Een groot deel van de hoofdstad Willemstad ging hierbij verloren. De agressie was ook gericht tegen Europese Nederlanders. Velen van hen vluchtte toen naar Nederland.

2. Ministerie van Binnenlandse Zaken

Staatkundige structuur

In de WOLBES is opgenomen dat de staatkundige structuur vijf jaar na de transitie geëvalueerd zal worden. Er is gekozen voor vijf jaar, omdat de Eerste Kamer is toegezegd dat de eerste vijf jaar na de transitiedatum een periode van legislatieve terughoudendheid in acht genomen moet worden. De eilanden hebben in eerste aanleg de status van openbare lichamen gekregen in de zin van artikel 134 Grondwet. Dit artikel gaat echter niet uit van territoriale openbare lichamen met een algemeen bestuursopdracht en bevat dan ook geen grondwettelijke waarborgen van een decentrale eenheidsstaat. Op basis hiervan zou na maximaal 6 jaar bekeken worden wat het staatsrechtelijk eindmodel voor de eilanden zal zijn. Vervolgens zou worden bezien of en zo ja op welke punten aanpassing van de Grondwet nodig is. De Tweede Kamer heeft echter anders beslist en de regering moet zo snel mogelijk komen met aanpassing van de Grondwet. Door deze ontwikkeling, de vele uitvoeringsproblemen en hoge ontevredenheid, is het aan te bevelen om een tussenevaluatie te doen voordat er over wordt gegaan tot aanpassing van de Grondwet. Hiermee wordt recht gedaan aan de eerdere afspraken met de besturen van de eilanden om eerst een definitief eindmodel vast te stellen, voordat er wordt overgegaan op constitutionele inbedding in de Grondwet.

Er is nog erg veel ruis over de huidige status van de eilanden. De fractie ChristenUnie verwacht van de minister van Binnenlandse Zaken dat hij met een heldere visie naar de Kamer gaat komen over de toekomst van deze eilanden na 2015 met betrekking tot hun zelfbeschikkingsrecht en antwoord geeft op de volgende vragen. Is er met deze statuswisseling sprake van totale integratie zoals gesteld in het handvest van de Verenigde Naties over het zelfbeschikkingrecht en de resoluties? Indien dat het geval is, waarom is er geen zicht op gelijkwaardige toegang tot alle Nederlandse voorzieningen? Indien er geen sprake is van totale integratie, wat betekent dit in het kader van het staatsrechtelijke zelfbeschikkingsrecht van deze eilanden? Wat zijn de gevolgen indien de inwoners van de BES-eilanden door middel van een referendum kiezen voor een andere status dan de huidige? Door de voormalige verantwoordelijke bewindspersoon is gezegd dat onafhankelijkheid dan de enige optie is. De regering moet duidelijkheid geven over haar standpunt en deze staatsrechtelijk onderbouwen.

Artikel 209 WOLBES

'Sinds 10-10-10 hebben wij als bestuurders niets meer te zeggen, dat is tegen de gemaakte afspraken.'

De fractie ChristenUnie krijgt signalen dat regelgeving die voortvloeit uit de aangenomen wetgeving door de Staten Generaal zonder betrokkenheid van de eilandelijke bestuurders tot stand komen. Zoals de zorgverzekeringswet BES en de Wet publieke gezondheid BES. Indien dit het geval is, is er sprake van een ongewenste ontwikkeling. Ook de Rijksvertegenwoordiger maakt hierover opmerkingen. Artikel 209 is geen 'wassen neus' en moet nageleefd worden. Dit artikel is juist in de WOLBES opgenomen om de democratische stem van de eilanden mee te kunnen nemen in de besluitvorming. De fractie ChristenUnie

zal erop toezien dat AMVB's en ministeriële regelingen die voortvloeien uit de aangenomen wetgeving door de Staten Generaal met de betrokken eilandelijke bestuurders tot stand komen.

Takenverdeling

Het is voor de bevolking nog niet helder hoe de verantwoordelijkheden en taken zijn verdeeld. Wat ligt bij het Rijk en wat bij het eilandelijke bestuur? Het lijkt voor de politici ook niet helder, want burgers worden van het kastje naar de muur gestuurd. Daarnaast vraagt de fractie ChristenUnie zich af of bepaalde taken niet beter bij de eilandelijke besturen neergelegd kunnen worden. Een voorbeeld is de onderstand. Aan de ene kant wordt deze uitgevoerd door de RCN, dus de Rijksoverheid. Aan de andere kant is de uitvoering van de wet op de publieke gezondheidszorg neergelegd bij de eilandelijke besturen. Dat kan in de transitieperiode misschien beter neergelegd worden bij de Rijksoverheid.

Mobiele Informatie-/verwijsloket

'Het is onduidelijk bij wie wij moeten zijn bij problemen of het indienen van een klacht. Als wij naar de gedeputeerde gaan, zegt hij dat wij bij RCN moeten zijn en die sturen ons weer terug naar de gedeputeerde. Wij worden van het kastje naar de muur gestuurd.'

Het blijkt dat veel vragen die inwoners hebben niet beantwoord kunnen worden. Dat is logisch want er is nog sprake van een transitieperiode en niet alles functioneert nog hoe het moet. Burgers moeten wel met hun vragen of problemen ergens terecht kunnen. Onderlinge onenigheid over wie voor wat verantwoordelijk is helpt niet om de groeiende ontevredenheid te reduceren. In deze transitiefase moet er geïnvesteerd worden in een tijdelijke laagdrempelige informatie- en verwijsvoorziening waar mensen terecht kunnen met al hun vragen en problemen. Ik denk zelf aan een mobiel loket die de wijken ingaat. Ik merk dat voor veel bewoners RCN een hoge drempel heeft. Het is onwenselijk dat mensen hierdoor nog meer in de problemen komen. Het is mij opgevallen, dat er met een goed empatisch gesprek en heldere uitleg over vragen en problemen een hoop 'zeer' weggenomen kan worden. Dit loket moet een initiatief zijn van zowel de Rijksoverheid als de eilandelijke overheid.

Het is ook aan het eilandelijke besturen om snel vaart te maken met de instelling van een lokale ombudsman.

De Rijksvertegenwoordiger

'Die Henk Kamp was een vreselijke man' versus 'Ik mocht die Henk Kamp wel, een man van daadkracht.'

Ook de rol van de rijksvertegenwoordiger is niet duidelijk voor politici en bewoners op de eilanden. Is hij een verlengstuk van de regering of een soort topambtenaar? Vragen die overeenkomen met vragen die de fractie ChristenUnie in het debat heeft gesteld en waar ze nooit een helder antwoord op heeft gekregen. Er zitten haken en ogen aan de functie en rol van de rijksvertegenwoordiger, dat blijkt nu ook in de praktijk. Zowel intern als extern moet er meer duidelijkheid komen over deze rol. Waar nodig moet wetgeving aangescherpt worden. Indien hij degene is die zorg moet dragen voor integrale samenwerking tussen de departementen, moet hij ook de bevoegdheid krijgen om knopen door te hakken. Er moet iemand zijn die op korte termijn beleidskeuzes kan maken. Daarnaast blijkt dat de Rijksvertegenwoordiger één keer per zes weken naar Nederland komt voor overleg. Daar gaat dus veel geld in om. Dit moet volgens de fractie ChristenUnie efficiënter kunnen. Daarom kan de fractie zich vinden in het verzoek van de rijksvertegenwoordiger om hem doorzettingmacht te geven, maar dan moet wel helder zijn waarom deze figuur geen lid is van de regering en moet dit leiden tot minder overleg in Nederland. Het honoreren van het verzoek van de Rijksvertegenwoordiger moet daarnaast in overleg met de eilandelijke besturen gedaan worden. De Rijksvertegenwoordiger moet beschikbaar zijn wanneer de lokale bestuurders hem willen spreken. Indien er binnen de ministerraad geen draagvlak is voor doorzettingmacht, moet de minister van Binnenlandse Zaken een formele coördinerende rol krijgen met de eindverantwoordelijkheid voor het transitieproces.

Er wordt overwegend negatief gesproken over de vorige rijksvertegenwoordiger. De voorbeelden die gegeven worden schetsen een tiran die recht op zijn doel afgaat en geen rekening houdt met wie dan ook. Bij de Europese Nederlanders op de eilanden is dat beeld compleet anders. Die vinden dat de heer Kamp het erg goed heeft gedaan. Hier is dus duidelijk een voorbeeld van cultuurverschil in de beoordeling van iemand zijn persoonlijkheid en competenties. Vraag is hoe de huidige rijksvertegenwoordiger zich gaat opstellen en gaat communiceren om rust te brengen op de eilanden. Dat is van cruciaal belang om de gemoederen te bedaren.

RCN (Rijksdienst Caribisch Nederland)

'Ik word iedere keer opgeroepen door ambtenaren om te overleggen. Ik kom aan besturen niet toe.'

Er zijn veel klachten over het functioneren van de RCN op Bonaire. Of dat altijd terecht is, is de vraag. De communicatie tussen RCN-medewerkers en de bevolking verloopt stroef. Daarnaast zijn er maar weinig lokale mensen werkzaam bij het RCN-hoofdkantoor, waardoor er gevoelens van uitsluiting en achterstelling om de hoek komen kijken. Ook heeft men moeite met de enorme wisseling van ambtenaren. Vooral deskundigen, maar ook burgers klagen hierover. 'Het lijkt soms een duiventil, zij vliegen in en uit'. Daarnaast schijnen veel lokale ambtenaren over te lopen naar het RCN, doordat de arbeidsvoorwaarden veel beter zijn. Op Bonaire kijken de burgers naar het mooie gebouw van de RCN en deze wordt vergeleken met de slecht onderhouden gebouwen van de lokale overheid. Zelfs de eilandsraadsleden klagen hierover. Wat niet bekend is bij de burgers op Bonaire, is dat er 4 miljoen dollar op de plank ligt om het hele ambtenarenapparaat te reorganiseren, ambtenaren om- en bij te scholen, maar ook om de gebouwen te onderhouden. Om dit geld te gebruiken moet het bestuurscollege van Bonaire echter het inrichtingsplan vaststellen dat VNG heeft voorbereid. Onder meer moet een aantal ambtenaren uitstromen. Daarnaast moet er een griffier aangesteld worden en moet het reglement van orde vastgesteld worden. De eilandbesturen moeten zo snel mogelijk het bestuursapparaat moderniseren. Hierdoor wordt het voor hen mogelijk om te gaan besturen, zodat de burgers ook fysieke verbeteringen gaan zien.

Zoals ook eerder benoemd, een veel gehoorde klacht van de inwoners en politici van Saba en St. Eustatius is dat zij alles moeten doen via Bonaire. Dat is meer bureaucratisch dan toen zij via Curaçao zaken gedaan wilden krijgen. Dat is een grote teleurstelling, omdat de keuze voor de huidige status juist bedoeld was om rechtstreeks contact te hebben met de betreffende bewindspersonen. Bestuurders zitten vaak met ambtenaren te overleggen. Dat wordt als negatief en respectloos ervaren. Bestuurders behoren op bestuurlijk niveau te overleggen. De fractie ChristenUnie is dan ook niet tevreden met het antwoord dat de minister heeft gegeven op de vragen 18 en 20 kenmerk 2011D2900. In de praktijk blijkt dat er onvoldoende waarborgen zijn om ervoor te zorgen dat eilandbestuurders in contact komen met de juiste ministers en ministeries.

Vergoedingen raadsleden

Op Bonaire heeft een gedeputeerde vrijwillig uit eigen 'zak' een vergoeding gegeven aan een eilandraadslid zodat hij zijn werk kan doen. Reden is dat de vergoeding zo laag is dat het eilandraadslid een voltijdbaan nodig heeft om rond te komen. Hierdoor blijft raadswerk liggen. In het kader van het dualisme is dit, hoe nobel ook bedoeld, een ongewenste situatie die wij niet moeten willen. De schijn van belangenverstrengeling wordt hiermee opgeroepen. De hoeveelheid raadswerk in verhouding tot de vergoeding is wel een punt van aandacht. Er is veel meer werk dan was voorzien, onder meer door

de gevolgen van de uitvoeringsproblemen gedurende de transitie. Volgens het rechtspositiebesluit eilandgedeputeerden en eilandsraadsleden bedraagt de vergoeding van eilandsraadsleden op Bonaire ten hoogste \$6629,- per jaar en op St. Eustatius en Saba ten hoogste \$5417 per jaar. Vraag is op welke manier deze eilandsraadvergoeding tot stand is gekomen. De ChristenUnie vindt dat het na één jaar tijd is om de balans op te maken en te kijken of deze vergoeding afgemeten naar de hoeveelheid raadwerk redelijk is.

Vrije uitkering

Momenteel wordt er een referentiekader ontwikkeld. Het blijkt echter weer dat betrokken bestuurders hier niet bij worden betrokken. Dit moet transparant gebeuren. In het begrotingdebat Binnenlandse zaken, heeft de fractie ChristenUnie vragen gesteld over de hoogte van de vrije uitkering. Op welke manier deze tot stand is gekomen. Toen al bleek dat het 'natte vingerwerk' was. De minister heeft toegezegd dat indien het bedrag te laag blijkt, hij deze zou corrigeren. Inmiddels is het bedrag geïndexeerd voor 2011. Het afgelopen jaar hebben de eilandelijke besturen geen nieuw beleid kunnen voeren of de wegen kunnen onderhouden. Fysiek zien de mensen ook hier geen verbeteringen, waardoor de ontevredenheid toeneemt. De fractie ChristenUnie vraagt zich af waarom de minister niet de kennis van de CFT gebruikt om te komen tot een tijdelijke verhoging van de vrije uitkering, in afwachting van de vaststelling van een referentiekader? Daarnaast moet er zo snel mogelijk gekomen worden tot wettelijke afspraken over de bijzondere uitkering. Het is te gek voor woorden dat dit nog niet geregeld is, terwijl, mede gezien de transitie, specifieke taken aan bod komen om het proces soepel te laten verlopen. Ook is vreemd dat de BES-eilanden nog geen gebruik kunnen maken van de bijzondere uitkering, doordat de criteria nog niet wettelijk zijn geregeld. De burgers zien een bepaalde trend dat daar waar er sprake is van het ontvangen van geld, de Rijksregering op zich laat wachten. Waarom is de inning van belastingen wel op tijd geregeld?

Aanbevelingen

- Geleidelijke invoer en handhaving van wet- en regelgeving. Inbouwen van een adempauze, voordat er verder wordt gegaan.
- De introductie van een uitvoeringstoets voor alle nieuw in te voeren wet- en regelgeving. Een actieplan om de emotionele band van de BES-eilanden met het Europese deel van Nederland te versterken. In verband met de kleinschaligheid moet er snel geïnvesteerd worden in de sociale cohesie.
- Het uitvoeren van een tussenevaluatie van de staatkundige structuur, voordat er over wordt overgegaan op een constitutionele inbedding in de grondwet. De politieke steun van de ChristenUnie voor de Grondwetwijziging is hiervan afhankelijk.
- Een tussenevaluatie van de huidige takenverdeling. Na één jaar moeten wij goed zicht hebben op wat werkt en wat niet.
- Meer doorzettingsmacht voor de Rijksvertegenwoordiger in overleg met de bestuurscolleges op Bonaire, St. Eustatius en Saba.
- Er moet remigratie komen voor afgestudeerde lokale mensen die terug willen gaan naar de eilanden. De 'brain drain' moet beter verdeeld worden.

- De verantwoordelijke ministers moeten er op aansturen dat ambtenaren op reguliere functies voor een periode van minimaal twee jaar worden uitgezonden. Het verloop is te groot en geeft irritatie.
- Ambtenaren die voor langere tijd worden uitgezonden om bepaalde functies te bekleden moeten voor vertrek de lokale taal kunnen spreken en op de hoogte zijn van cultuur en identiteit van de inwoners. Voorgesteld wordt om een verplichte norm op te nemen in overeenkomst dat beheersing van de lokale taal in woord en geschrift binnen twee jaar vereist is.
- Gedurende de transitieperiode maken verantwoordelijke bewindspersonen structurele fysieke overlegmomenten met de lokale bestuurders.
- Er vindt structureel bestuurlijk overleg plaats tussen Rijksvertegenwoordiger en lokale bestuurders.
- Lokale bestuurders moeten sneller toegang krijgen tot de verantwoordelijke minister zelf in spoedgevallen waar de Rijksvertegenwoordiger door het ontbreken van bevoegdheid niet kan ingrijpen.
- Er moet op de eilanden Saba en St. Eustatius meer taken en bevoegdheden neergelegd worden bij de dependances van RCN. Het moet mogelijk zijn een goede balans te vinden tussen kostenbesparing en cliëntgerichtheid.
- Per 1 oktober 2011 tijdelijke verhoging van de vrije uitkering in afwachting van de vaststelling van het referentiekader. Met terugwerkende kracht verhogen van de vrije uitkering, wanneer op basis van het referentiekader een hogere uitkering gerechtvaardigd is.

3. Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

‘De gezondheidszorg is terug op het niveau van tien jaar geleden.’

Het is positief dat iedereen die legaal op het eiland verblijft, en dus ingezetene is, verzekerd is voor de kosten van ziekte. Deze verbetering is echter onzichtbaar door de vele uitvoeringsproblemen op het gebied van de gezondheidszorg. De eilandelijke bestuurders zeggen dat bij het ontwerp van het Besluit zorgverzekering BES (22 december 2010) door ministerie VWS onvoldoende rekening is gehouden met cultuur, identiteit, bestaande medische infrastructuur, ‘kennis’ van artsen, specialisten en apothekers. Ook is er geen rekening gehouden met de al bestaande best practices procedures. Bovendien zijn bestuurders niet betrokken conform artikel 209 WOLBES. Dat staat trouwens ook te lezen in een brief die de centrale commissie van het openbaar lichaam Saba heeft gestuurd naar minister Schipper. De fractie ChristenUnie vraagt de minister aan te tonen dat het Besluit zorgverzekering BES conform artikel 209 WOLBES tot stand is gekomen. Het is een ernstige zaak als dit niet het geval is, want dan zou er sprake zijn van overtreding van de WOLBES. Bij het uitblijven van helderheid hierover zal de fractie ChristenUnie verzoeken om een onafhankelijk onderzoek naar het ontwerpproces van het Besluit zorgverzekering BES uit te voeren. De meeste uitvoeringsproblemen die zich voordoen in de zorg hadden voor een groot deel voorkomen kunnen worden als er meer samengewerkt was met degenen die veel ervaring hebben op de eilanden. Het slechte niveau van de gezondheidsvoorziening wordt volgens de eilandsraadleden van Saba veroorzaakt door te strikte protocollen en onvoldoende flexibiliteit van het zorgverzekeringkantoor. De fractiewoordvoerder BZK werd er bijvoorbeeld mee geconfronteerd dat patiënten koste wat koste een bankrekening moesten openen zodat het geld van de vergoeding daarop gestort kon worden. Veel mensen hadden geen bankrekening, doordat er voor 10-10-10 met cheques werd gewerkt. In zijn halfjaarlijkse rapportage stelt de Rijksvertegenwoordiger dat het zorgverzekeringkantoor in de eerste maanden aanloopproblemen had. Hoe komt het dan, dat er zo inflexibel is omgegaan met declaraties van mensen die niet goed op de hoogte waren van de procedures die veranderd zijn? Mensen begrijpen het niet. Het probleem is dat de wet zo rigide is dat er officieel geen ruimte is voor bijzondere of schrijnende gevallen. Dat valt het zorgverzekeringkantoor in principe niet aan te rekenen. Er had een overgangperiode moeten worden ingebouwd, zodat mensen aan het nieuwe systeem en de procedures konden wennen. Achteraf blijkt dat er in de wet een overgangsbepaling opgenomen had moeten worden. Het had veel irritaties kunnen tegengaan. In het Antilliaans Dagblad in augustus is te lezen dat de heer Zandwijk van het zorgverzekeringkantoor BES zegt dat volgend jaar maart de meeste uitvoeringsproblemen verholpen zullen zijn. Laten wij dat hopen, want als de Rijksoverheid er continu van wordt beticht dat er door haar schuld doden zijn gevallen, moet de minister zich dat zeer aantrekken. Dit zijn stevige beschuldigingen die weersproken moeten worden als het zorgverzekeringkantoor kan bewijzen dat er geen sprake is van een causaal verband in de verschillende casussen. Het is maar goed dat in artikel 31 van het Besluit Zorgverzekering BES staat dat de minister binnen twee jaar na inwerkingtreding een verslag over de werking van dit besluit in de praktijk aan de Staten-Generaal moet doen toekomen. Gezien de grote onvrede op het gebied van de gezondheidszorg dringt de fractie ChristenUnie erop aan dat er na maart 2012 een quickscan wordt gedaan naar de werking van het besluit in de praktijk.

Verzekerden op de eilanden hebben bij de invoering van de nieuwe zorgverzekering geen mogelijkheid gehad om te kiezen waar en door wie de medische behandeling zal plaatsvinden. Dit had als gevolg dat lopende behandelingen stopgezet moesten worden. Bij het zorgverzekeringskantoor schijnt er sprake te zijn van een 'one stop shop' principe. De uitwerking van deze beleidskeuze dient meegenomen te worden in de quickscan. De ruimte voor vrije keuze wordt in verhouding tot het Europees deel van Nederland op deze manier erg ingeperkt. Geen wonder dat de inwoners de minister betichten van ongelijke behandeling. De fractie van de ChristenUnie zal binnenkort door middel van Kamervragen de minister WWS vragen antwoorden te geven op onderstaande vragen.

Verplichte Zorgverzekering

'Wij hadden een beter systeem dat goed functioneerde en wat krijgen wij nu?'

Er is maar een kleine groep burgers die blij is met de verplichte zorgverzekering. Er is sprake van onzorgvuldigheid bij de invoering ervan. Ook hiervoor geldt dat de minister helderheid moet geven over een aantal zaken. Een van de klachten is dat bij de totstandkoming van de verplichte zorgverzekering de particuliere verzekeraars niet zijn betrokken terwijl zij wel de infrastructuur hadden. Sterker nog, er wordt beweerd dat de particuliere verzekeraars gesommeerd werden om alle zorgverzekeringen eenzijdig op te zeggen. Hieronder enkele vragen die op de formele manier als Kamervragen aan de minister gesteld zullen worden.

1. Klopt het dat alle particuliere ziektekostenverzekeraars een brief hebben kregen waarin stond dat zij alle particuliere verzekeringen moesten opzeggen, terwijl de verzekerden daar helemaal niet over in kennis zijn gesteld? Is het juridisch mogelijk om een verzekeringscontract van iemand anders op te zeggen?
2. Klopt het dat de zorgverzekering in bepaalde gevallen onvoordelig is voor de verzekerden in verhouding tot de zorg die zij kregen van hun particuliere verzekering? Indien ja, zijn er hierover aanvullende afspraken gemaakt?
3. Zijn er door deze gang van zaken de rechten van deze mensen overtreden?
4. Klopt het dat het voor verzekerden niet mogelijk is zich aanvullend te verzekeren? Indien ja, op welke manier kunnen zij op hetzelfde niveau van zorg komen als vóór 1 januari 2011?
5. De ID-kaart is tegelijk de verzekeringskaart van de verzekerden. Klopt het dat deze ID-kaart bij medische uitzendingen niet overal in het buitenland wordt erkend? Klopt het dat mensen die geen ID-kaart hebben, maar wel verzekerd zijn, van zorg verstokt blijven, doordat zij zich niet kunnen identificeren? Wordt er gewerkt aan een andere manier van identificatie voor iedere verzekerde?

De inwoners van Bonaire, St. Eustatius en Saba hebben het gevoel dat zij er qua kwaliteit van de zorg op achteruit zijn gegaan. Er is naar hun mening geen sprake van keuzevrijheid. Op Saba is de bewijslast aanwezig om te onderbouwen dat het niet alleen gaat om een gevoel, maar dat de kwaliteit van de zorg er feitelijk op achteruit is gegaan. De bestuurders van Saba geven aan dat zij een uitstekend systeem van zorg hadden. Patiënten werden binnen een kort tijdbestek medisch uitgezonden, bovenal wanneer er sprake was van een spoedgeval. Op 17 juni 2011 heeft de eilandsraad van Saba een lijst van vragen naar de heer Van Zandwijk van het zorgverzekeringskantoor gestuurd om inzicht te krijgen in hoe het kwam dat er zoveel zorgen zijn over de kwaliteit van de zorg. Op 22 juni heeft de gedeputeerde van Saba, de heer Zagers, een brief geschreven aan minister Donner over hun zorgen over de kwaliteit van de zorg. In deze brief worden een aantal gevallen beschreven van patiënten. Veel is niet helder en niet alle protocollen zijn gereed. Op 24 augustus werd door de Centrale Commissie van het Openbaar Lichaam Saba een herinneringsbrief gestuurd naar de minister van VWS Schippers over de grote zorgen die er zijn over de kwaliteit van de zorg. Uiteindelijk zijn twee ambtenaren afgevaardigd om over de problemen te praten. Deze gang van zaken verdient geen schoonheidsprijs.

Er is veel sprake van bureaucratie. Hoewel er sprake was van aanloopproblemen is er niet flexibel omgegaan met een aantal gevallen van medische uitzending die niet volgens de nieuwe procedures zijn verlopen. Waarom het niet mogelijk is om wat coulance te betrachten, wordt toegeschreven aan het ontbreken van bevoegdheid door de interim-manager zorgverzekeringskantoor. Deze bevoegdheid moet wat de fractie ChristenUnie betreft zo spoedig mogelijk worden toegekend. Er is soms maatwerk nodig. Daarnaast dient de minister zo spoedig mogelijk de interim-manager zorgverzekeringskantoor op te dragen om declaraties van alle schrijnende gevallen van het eerste halfjaar van 2011 waarbij sprake is van onwetendheid van zowel patiënt, huisarts als medisch specialist opnieuw te beoordelen en bij wijze van uitzondering deze kosten te vergoeden. Ook blijkt het moeilijk om toestemming te krijgen voor de aanschaf van een bril of een gehoorapparaat. Mensen moeten maanden wachten en worden van het kastje naar de muur gestuurd. Dat zouden wij in het Europees deel van Nederland niet pikken. Veel patiënten kunnen niet meer terecht bij de specialist die hen jaren heeft behandeld. Een heldere persoonlijke onderbouwing over de reden blijft vaak achterwege. Sommigen hebben toestemming gekregen om eenmalig naar bijvoorbeeld Curaçao te gaan om hun medisch dossier op te halen, maar kregen geen toestemming om tegelijk een behandeling te ondergaan.

Medische uitzending

‘Onze overleden familieleden komen na medische uitzending onopgemaakt terug in een ijzeren kist. Er wordt totaal geen rekening gehouden met onze cultuur en tradities.’

Het is onduidelijk waarom de minister ervoor heeft gekozen om van het een op het andere moment met andere zorgaanbieders in zee te gaan zonder de dienstdoende artsen en specialisten te raadplegen. Het krijgen van een afspraak met een specialist duurt langer dan het voor 10-10-10 duurde. Dat heeft veel kwaad bloed gezet en mensen op kosten gejaagd. Vooral op Saba en St. Eustatius zijn zij niet te spreken over de kwaliteit van de zorg m.b.t. medische uitzendingen.

Waar het superspecialistische zorg betreft, is gekozen voor ziekenhuizen in Colombia en Guadeloupe. Het is niet bekend op basis waarvan deze keuzes zijn gemaakt en hoe het gesteld is met de kwaliteit van de zorg in deze ziekenhuizen. In de beantwoording van de Kamervragen hierover zegt de minister dat zij niet op de hoogte is van taalproblemen. Dat is vreemd. Want het gesprek van de dag op de eilanden Saba en St. Eustatius is dat de patiënten de specialisten niet kunnen verstaan. Huisartsen en eilandsraadsleden krijgen geen antwoord op hun vragen over hun patiënten die medisch uitgezonden zijn. Patiënten werden voor de transitie medisch uitgezonden naar Puerto- Rico en Miami. Dat is dichterbij en er wordt Engels gesproken. Ook medische uitzending naar Nederland laat op zich wachten. Volgens een brief van de Centrale Commissie wachten drie patiënten al drie maanden op uitzending naar Nederland. Op de hoorzitting van de fractiewoordvoerder BZK op St. Eustatius vertelde een Europese Nederlander die al jaren woont op St. Eustatius dat hij een tikkende tijdbom is en sinds april wacht op toestemming om een cardioloog te bezoeken. Een huisarts vertelde dat hij drie patiënten heeft in Colombia en niet weet hoe het met hen gaat, maar ook geen informatie heeft waar ze zijn. De fractie ChristenUnie kreeg daar een paar weken geleden weer een brief over. Het is toch te gek voor woorden. In een ander geval kon de familie dagenlang geen contact krijgen met de begeleider. Toen dat eindelijk lukte bleek hun dierbare op de intensive care te liggen. Er is veel onduidelijkheid en de minister is niet helder geweest in de beantwoording van vragen over medische uitzending van de commissie Koninkrijksrelaties.

De fractie ChristenUnie zal daarom aanvullende schriftelijke Kamervragen indienen.

1. Op basis van welke kwaliteitscriteria is gekozen voor het ziekenhuis in Colombia en op Guadeloupe? Klopt het dat alleen mensen met de Nederlandse nationaliteit Guadeloupe binnen mogen komen voor een medische behandeling?
2. Klopt het dat patiënten die bijvoorbeeld een MRI-scan moeten doen in het ziekenhuis op Guadeloupe terug gestuurd worden naar huis, omdat er een lange wachttijd is? Mogen deze patiënten ergens anders in het buitenland die scan alsnog ondergaan?

3. Klopt het dat het echtpaar dat de patiënten opvangt in Guadeloupe inzicht heeft in de medische dossiers van de patiënten? Zo ja, hoe rijmt dat met de medische geheimhoudingsplicht?
4. Hoe komt het dat er geen protocol voor handen was voor de begeleiding bij medische uitzendingen? Op basis van welke criteria komen patiënten momenteel in aanmerking voor medische begeleiding? Wanneer wordt het protocol medische uitzendingen vastgesteld?
5. Klopt het dat patiënten met hun begeleiders zelf de vergoedingen moeten voorschieten, omdat het geld niet tijdig op hun rekening is bijgeschreven? Waarom moeten patiënten die medische handeling zelf hebben betaald, maanden op hun geld wachten?

Op haar werkbezoek aan St. Maarten heeft de fractiewoordvoerder Koninkrijksrelaties ook een bezoek gebracht aan het ziekenhuis op St. Maarten (SMMC). Momenteel worden de patiënten van St. Eustatius en Saba voor medisch specialistische zorg uitgezonden naar St. Maarten. Ook nierpatiënten dialyseren op St. Maarten. Voor deze dialysepatiënten geldt overigens dat de vluchten vol zitten waardoor zij vaak verplicht moeten overnachten op St. Maarten. Deze nierpatiënten zijn ook boos omdat de Rijksregering met WINAIR is overeengekomen het vluchtschema aan te passen.

De directeur van het ziekenhuis op St. Maarten heeft de uitbreidingsplannen gepresenteerd voor een modern ziekenhuis dat ook superspecialistische zorg kan gaan leveren. Deze gaat samenwerken met Bronovo Ziekenhuis en Juliana Ziekenhuis. De medische uitzendingen vanuit St. Eustatius en Saba naar bijvoorbeeld Colombia en Guadeloupe zullen dan afnemen. De samenwerking met Nederland om de plannen te realiseren zal zeer gewaardeerd worden. O.a. op het gebied van technische assistentie, vervanging van specialisten en bijscholing personeel. De fractie ChristenUnie vindt dat de regering beter kan investeren in een ziekenhuis op St. Maarten dat binnen het Koninkrijk ligt dan medische uitzendingen elders te vergoeden. De fractie ChristenUnie wil inzetten op samenwerking tussen de minister van VWS en de directie van het ziekenhuis op St. Maarten.

Verstrekking van medicijnen

‘Mijn moeder wil de medicijnen niet slikken, wat ik ook doe. Zij zegt: ‘die Nederlanders willen mij dood hebben.’

Jammer genoeg is de vergoedingslijst voor medicijnen niet in overleg met apothekers tot stand gekomen. Met als gevolg dat de lijst dikwijls aangepast wordt, wat veel verwarring tot gevolg heeft bij apothekers en patiënten. Van het ene op het andere moment is er overgegaan tot het alleen verstrekken van generieke medicijnen. Er zijn gevallen bekend van oudere patiënten die weigeren deze middelen in te nemen. Zij begrijpen er allemaal niets van. De interim-manager van het zorgverzekeringkantoor BES moet de bevoegdheid hebben om op advies van de huisarts de in schrijvende gevallen anders te beslissen. De fractie ChristenUnie dringt er ook op aan om de interim-manager van het zorgverzekeringkantoor de bevoegdheid te geven om in schrijvende gevallen af te wijken van de procedures.

Ook is bekend dat patiënten in het ziekenhuis op Guadeloupe recepten voor Franse medicijnen krijgen voorgeschreven die niet in Nederland zijn geregistreerd. Bij terugkomst worden zij ermee geconfronteerd dat deze medicijnen niet vergoed worden. Het is te gek voor woorden dat er in deze schijnende gevallen geen uitzondering kan worden gemaakt of met een andere oplossing kan worden gekomen. Een andere irritatie die er leeft is dat apotheken genationaliseerd worden. Het zorgverzekeringkantoor wil dat er één centrale inkoop is en wil alle apothekers onderbrengen onder één stichting. Daar is in principe niets mis mee, maar het uitgangspunt moet vrijwilligheid zijn. Het zorgkantoor heeft met stichting 'Nos Orkon' een exclusief zorgcontract afgesloten voor de levering van kunst- en hulpmiddelen. Het is onbekend waarom gekozen is voor deze organisatie. Daarnaast is sprake van oneerlijke concurrentie omdat de gunning niet op basis van een openbare aanbesteding is gebeurd. Daarom willen apothekers dat deze gunning door de NMA uitgezocht wordt. Inwoners vragen zich terecht af hoe het gesteld is met de marktwerking. Want, in het Europese deel van Nederland wordt 'cure' overgelaten aan de marktwerking en op deze eilanden is sprake van nationaliseren van voorzieningen.

Ziekenhuiszorg

'Ik ben politieagent. Ik was gewend 1e klas te liggen, nu is alleen 3e klas mogelijk. Uit hoofde van mijn functie is dat gevaarlijk.'

De ziekenhuizen op Saba en St. Eustatius zijn alleen bedoeld om de situatie van patiënten te stabiliseren, zodat zij uitgezonden kunnen worden. De kwaliteit van het ziekenhuis op Saba laat te wensen over. Deze doet denken aan een ziekenhuis in een derdewereldland. In het ziekenhuis op Saba is een garage verbouwd tot eerste hulp. In de gesprekken voor 10-10-10 met de bestuurders op Saba afspraken zijn gemaakt over de bouw van een nieuw ziekenhuis. Ook op St. Eustatius zijn er afspraken gemaakt. Sterker nog, eind jaren negentig is er een nieuw ziekenhuis gebouwd dat daarna afgekeurd werd. De bedden konden niet door de deuren. Volgens VWS is nieuwbouw duurder in constructie en later in de operationele kosten. Dat blijkt trouwens ook uit de antwoorden op de schriftelijke vragen van de commissie KR kenmerk 2011D2900 over dit onderwerp. De directie van het ziekenhuis op St. Eustatius heeft een onderzoek laten doen naar de kosten van renovatie en nieuwbouw. En wat blijkt? Nieuwbouw is goedkoper. De minister stelt dat, indien de kosten onder de bestaande kaders blijven, nieuwbouw is toegestaan. Daarnaast is het de vraag of de directie de financiering rond krijgt. Te gemakkelijk gaat de minister ervan uit dat binnen het stelsel van de zorg de verantwoordelijkheid ligt bij private partijen. Weer wordt er geen rekening gehouden met de kleinschaligheid van de eilanden. Op dit onderwerp zal de fractie ChristenUnie bij de behandeling van de begroting VWS terugkomen.

Onderstaand een aantal aanbevelingen, die ertoe zullen leiden dat de ontevredenheid over de kwaliteit van de zorg afneemt.

Aanbevelingen

- De Europese vergoedingslijst voor medicijnen moet zoveel mogelijk afgestemd worden op verkrijgbare medicijnen op de eilanden.
- Opzetten van een flexibeler systeem van keuzes voor medische uitzending en specialisten.
- De mogelijkheid om een keuze te maken uit verschillende zorgverzekeraars en om een aanvullende zorgverzekering af te sluiten.
- Er moet een onafhankelijk klachtenbureau zorg komen voor ieder openbaar lichaam. Gezien de schaalgrootte kunnen instellingen die zorg leveren moeilijk voldoen aan de verplichting een eigen klachtensysteem op te zetten.

Geestelijke Gezondheidszorg en Verslavingszorg

'Er is niets geregeld voor de verslaafden, als het zo door laat gebeuren er ongelukken.'

Op gebied van de Geestelijke gezondheidszorg blijkt nog niets geregeld te zijn. Vooral voor deze betrokkenen wordt de frustratie groter. Gewaakt moet worden dat de boel niet escaleert. Recent heeft iemand uit deze doelgroep dreigende taal uitgeslagen op de radio. Vooral voor crisisopname is er nog niets geregeld. Voorlopig worden cliënten van Bonaire in een crisissituatie naar Curaçao gestuurd of veilig opgeborgen in de gevangenis. Hoe hiermee wordt omgegaan op de andere twee eilanden is onbekend. Ook de dwangopname schijnt nog niet geregeld te zijn. Er is veel voorwerk niet gedaan, waardoor RCN achter de feiten aanloopt. Er dient nauw samen gewerkt te worden met deskundigen die inzicht hebben in de cultuur en er moet aangehaakt worden op lopende initiatieven.

Wet publieke gezondheid

'Er wordt gezegd dat er geen geld is voor preventie. Juist preventie die belangrijk is wordt overgelaten aan de eilandbesturen.'

De eilandelijke besturen zijn verantwoordelijk voor de preventie. Er is echter nog niets geregeld. Er wordt gezegd dat er geen geld is voor preventie terwijl dit erg belangrijk is voor de gezondheid van

de bevolking. Ook is er nog geen inspectie gezondheidszorg op bijvoorbeeld Bonaire. Veel mensen op Bonaire hebben hun zorgen geuit over de uitbraak van Dengue op de eilanden. Vooral op Bonaire neemt het aantal gevallen van Dengue toe. Op Aruba gaat de teller voor 2011 richting de 3000. Mensen zijn zeer ongerust. Op 2 augustus heeft de organisatie Carec al een dengue-alert naar buiten gebracht. De gedeputeerde van gezondheidszorg van Bonaire heeft gesuggereerd om het probleem met een 'community-based approach' aan te pakken. Vraag is of dat een oplossing is voor het probleem. De fractie ChristenUnie vindt dat de minister van VWS zich op de hoogte moet stellen van de problematiek, mede gezien het reisverkeer vanuit Nederland naar Bonaire. Een epidemie op deze eilanden kan het toerisme negatief beïnvloeden met alle gevolgen van dien voor de economie. Het gaat dus om meer dan alleen preventie. De fractie ChristenUnie spreekt uit dat het voorkomen van een epidemie een taak is van de Rijksoverheid. De minister van VWS dient zich zo spoedig mogelijk op de hoogte te stellen van de ontwikkelingen.

Jeugd en Gezin

'De problemen met de kinderen zijn groot. Wat wil je. Zij hebben niets te doen'.

Er is een mooi centrum van Jeugd en Gezin op Saba. Er moet echter meer aandacht komen voor de ontwikkeling van kinderen op Saba, maar ook op Bonaire en St. Eustatius. De kinderen hebben weinig mogelijkheden voor kunst en sport. Hun creatieve talenten kunnen bijvoorbeeld niet worden ontwikkeld. Naast consultatiebureau en opvoedingsondersteuning kunnen de centra gebruikt worden om de jeugd een beter perspectief te geven op andere terreinen. Veel kinderen worden, wanneer zij uit school komen, noodgedwongen aan hun lot overgelaten. Op Saba heeft namelijk een alleenstaande moeder regelmatig drie baantjes om de eindjes aan elkaar te kunnen knopen. Een goede instelling, maar hierdoor worden de kinderen verwaarloosd. Er is sprake van veel tienerzwangerschappen op de eilanden. Dit is een acuut probleem dat echt aangepakt moet worden. Het kan niet zo zijn dat een kind dat nog op school zit al twee kinderen heeft. Er moeten zo spoedig mogelijk goede voorlichting en voorzieningen komen om deze tieners op te vangen en te begeleiden. Wij denken hierbij aan VBOK en FIOM. Ook moet er meer aandacht komen voor opbouwwerk en bestrijding van kindermishandeling en kindermisbruik.

4. Overige beleidsgebieden

De grootste problemen doen zich voor op de gebieden gezondheidszorg, de bestuurlijke inrichting van de Openbare Lichamen en de belastingen. Echter ook op andere beleidsgebieden zijn uitvoeringsproblemen. Hieronder zal daar kort op worden ingegaan.

Belastingen

'Een ding hebben zij goed geregeld en dat is de inning van belastingen. Waarom niet ook de andere zaken.'

De gevolgen van de introductie van het fiscaal stelsel zijn, zoals uiteengezet, fors. Een van de voorwaarden van in te voeren wetgeving is dat deze de samenleving sociaal en economisch niet ontwricht. Dit blijkt nu wel het geval te zijn. De economische groei stagneert en de inflatie is hoog. Het is toe te juichen dat de staatssecretaris van Financiën snel is gekomen met een aantal quick-wins. Hiermee wordt de pijn en ontevredenheid echter maar voor een deel weggenomen. Hieronder een aantal voorstellen om de koopkracht te herstellen en de economische groei te stimuleren. In haar tegenbegroting 2012 heeft de fractie ChristenUnie een aantal maatregelen al ingeboekt.

Aanbevelingen

- 18% ABB op energiezuinige auto's is onrechtvaardig. Infrastructuur ontbreekt, geen importeurs. Er is geen openbaar vervoer voor handen. De emissie doelstelling wordt niet bereikt. Dus ABB op auto's vast stellen op 6% totdat vaststaat dat reductie in emissies haalbaar is.
- Bij inflatiecorrectie niet uitgaan van de gemiddelde inflatie. Afsgesproken is dat de BES niet als eenheid zullen worden gezien. Daarnaast is er sprake van ongelijke behandeling.
- Invoering van een loongrens voor premieheffing ziektekosten en te betalen sociale premies.
- Herbezinning op haalbaarheid vastgoedbelasting. Uitvoeringstoets over de effecten op de economie en de inflatie.
- Flesjes drinkwater moeten vrij zijn van ABB.

Op Curaçao zegt een groep gepensioneerde Bonairianen dat hun ambtenarenpensioen vanuit de APNA (Ambtenaren Pensioenfonds Nederlandse Antillen) gestort is in de Pensioenfonds Bes, zonder hen daarin te kennen. Het gaat om mensen die voor 10-10-10 gepensioneerd zijn en op het moment van pensionering woonachtig waren op Bonaire. Op hun pensioenuitkering wordt het belastingtarief van 30,4% ingehouden. Hierdoor zijn zij er netto fors op achteruit gegaan, van Nafl.200 tot soms Nafl.1000. Op hun pensioenuitkering wordt ook zorgpremie ingehouden, terwijl zij geen verzekeren zijn volgens het Besluit Zorgverzekeringwet. Deze mensen hebben al van alles gedaan om informatie in te winnen en de inhouding terug te draaien. De fractie ChristenUnie dringt er bij staatssecretaris Weekers op aan dit probleem op te lossen. Inmiddels heeft de staatssecretaris gedurende het Algemeen overleg fiscaal stelsel BES van 7 september jl. een casus voorgelegd gekregen van de fractie om het probleem te illustreren. De fractie is in afwachting van het antwoord op deze problematiek.

Sociale Zaken en Werkgelegenheid

'Ik ben arbeidsongeschikt en kan niet werken. Daarom kreeg ik onderstand. Het is nu van mij afgenomen omdat mijn man een klein pensioentje heeft. Wij komen niet meer rond.'

Op de BES-eilanden zijn de inwoners erg ontevreden met het niveau van de sociale zekerheid. Het grote verschil tussen het niveau op de BES-eilanden en het Europese deel van Nederland valt moeilijk te rechtvaardigen. Door de invoering van de dollar en het nieuwe fiscaal stelsel is de koopkracht er drastisch op achteruit gegaan. Het is toe te juichen dat er een interdepartementaal onderzoek komt waarin ook de koopkracht wordt meegenomen. De fractie ChristenUnie vraagt in hoeverre er sprake is van een gelijkwaardige toegang tot voorzieningen op het gebied van sociale zekerheid, zoals gesteld wordt in het handvest van de Verenigde Naties. Uiteraard zal er rekening gehouden moeten worden met de schaalgrootte van de eilanden en niet alle sociale regelingen dienen op dezelfde manier ingevoerd te worden. Maar mensen in het Europese deel zijn bijvoorbeeld verzekerd van een uitkering bij arbeidsongeschiktheid, hebben een voorziening voor de kinderopvang, een tegemoetkoming in de huurkosten en zorgkosten, en kinderbijslag. De fractie ChristenUnie heeft in meerdere debatten gevraagd om te komen tot een rechtvaardig systeem van sociale zekerheid voor de BES-eilanden. Er zal hier op korte termijn aandacht aan moeten worden besteed.

Daarnaast zijn er, zoals blijkt in de inleiding, uitvoeringsproblemen geweest bij de invoering van de wet op de onderstand. Hieronder een aantal aanbevelingen, die de fractie wil meegeven aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Aanbevelingen

- Het systeem van onderstand moet op korte termijn geëvalueerd worden parallel aan het interdepartementaal onderzoek.
- Eilandbesturen hebben in tegenstelling tot de gemeentebesturen onvoldoende instrumenten voor handen om armoede te bestrijden. In overleg met de eilandsbesturen moet de minister komen met instrumentarium dat aansluit op de unieke omstandigheden van de eilanden.
- Het hoofd van de afdeling Sociale Zaken & Werkgelegenheid van het RCN moet de bevoegdheid hebben om coulant om te gaan met de mensen die door de overgang naar een ander systeem buiten hun schuld om ontvangen onderstanduitkering moeten terugbetalen. In schrijnende gevallen dient er overgegaan te worden tot kwijtschelding.
- Invoering van kinderbijslag op de eilanden. Indien de minister van Sociale Zaken geen gehoor hieraan wil geven zal de ChristenUnie met een initiatiefwetsvoorstel komen. In haar tegenbegroting 2012 heeft zij hier al rekening mee gehouden.

- Op basis van de resultaten van het interdepartementaal onderzoek moet er een overzicht van de koopkrachtplaatjes per groepen burgers komen, zoals wij die kennen in het Europese deel van Nederland. Daarnaast moet wijzigingsvoorstel voor een nieuw bestaansminimum. Komen, zodat de hoogte van de AOV, onderstand, Wettelijke minimumloon en cessantia worden bijgesteld.

Onderwijs

‘Bij de werving van docenten uit Nederland is de helft van de aanmelders een avonturier en de andere helft haakt af nadat zij het salarisbedrag horen.’

Minister Van Bijsterveldt van OCW heeft nauw contact met de scholen en eilandbesturen op de BES- r eilanden. Recent heeft zij een onderagenda met de betrokkenen vastgesteld. Toch zijn er nog problemen die aandacht behoeven en waarvoor oplossingen gezocht moeten worden. De wet op de studiefinanciering sluit, zoals de fractie ChristenUnie heeft voorzien, een substantiële groep uit. Vooral op Saba en St. Eustatius is het moeilijk om aan gekwalificeerd onderwijspersoneel te komen. Vaak heeft dat te maken met het lage salaris ten opzichte van de andere nadelen die een kleine gemeenschap met zich meebrengen. Wil de kwaliteit van het onderwijs verhoogd worden, dan moet er worden voorzien in deskundig personeel. Daarnaast is het nog steeds niet duidelijk op welke manier de lokale onderwijzers zich kunnen bijscholen op het niveau zoals opgenomen in de wet.

Er zijn ook problemen met de instructietaal en de examinering. Daarnaast vinden enkele ouders dat de instructietaal niet afhankelijk moet zijn van het schoolbestuur. Hier moet beter naar gekeken worden. De instructietaal moet aansluiten op het vervolgonderwijs in het buitenland. Indien het vervolgonderwijs in het Europese deel van Nederland gaat plaatsvinden, moet de mogelijkheid aanwezig zijn om in de Nederlandse taal onderwijs te genieten.

Een ander aandachtspunt is het aantal leerlingen dat zwanger raakt. Na zwangerschap mogen deze leerlingen terugkeren naar school. In de praktijk blijkt echter dat dit een aanzuigende werking heeft op andere leerlingen om ook zwanger te worden. Dit is echt een probleem dat aangepakt moet worden. Er zijn gevallen bekend van leerlingen die al twee kinderen hebben.

Meer dan de helft van de bevolking van de verschillende eilanden heeft een laag opleidingsniveau. Dat is niet bevorderlijk voor het welzijn en de welvaart. De fractie ChristenUnie pleit ervoor dat er mogelijkheden komen voor volwassen onderwijs. Ook analfabetisme moet aangepakt worden.

Aanbevelingen

- De examens moeten voorlopig in de instructietaal afgelegd kunnen worden. De minister moet daartoe met wijzigingsvoorstellen naar de Kamer komen.
- Er moet een actieplan leerkrachten komen speciaal voor de BES-eilanden.
- Onderzoek naar het aantal kinderen dat buiten de boot valt omdat zij niet in aanmerking komen voor een studiebeurs.
- Een snellere procedure voor de diplomawaardering van bijvoorbeeld Surinaamse leerkrachten.
- Het instellen van een meerkostenregeling voor de aanname van Nederlandse docenten.
- Opzetten van volwasseneneducatie voor drop-outs, zoals tieners die een kind hebben.

Immigratie

'Het lijkt erop dat wanneer zij je aardig vinden het sneller gaat.' 'Onze eigen kinderen mogen niet meer zomaar terug komen. Dat is onbestaanbaar!'

De wet Toelating en uitzetting BES heeft als doel de BES-eilanden te beschermen tegen ongecontroleerde immigratiestromen. In de praktijk blijkt echter dat deze wet eilandkinderen uitsluit. Dit is onbegrijpelijk voor de inwoners. De regeling maakt het reizen en verplaatsen erg gecompliceerd. Het uitblijven van een Rijkswet personenverkeer mag geen reden zijn om de ontstane situatie niet te herstellen. Zoals de Raad van State heeft geconstateerd, is inderdaad op grond van het wetsvoorstel een lacune ontstaan in de regels betreffende toelating van Nederlanders tot de BES. De overgangsregeling noodzaakt volgens de fractie ChristenUnie tot een aanpassingen van de wet. Binnen hetzelfde land kan geen sprake zijn van restricties met betrekking tot het personenverkeer. Alle Nederlanders moeten zich in Nederland vrijelijk kunnen verplaatsen. Gemeentebesturen kunnen door middel van de huisvestingswet bepaalde beperkingen opleggen aan burgers die zich willen vestigen in hun gemeente. Volgens de fractie ChristenUnie zou hetzelfde systeem moeten gelden voor de BES-eilanden om het eiland te beschermen tegen te grote toevloed van Nederlanders uit het Europese deel van Nederland.

Aanbevelingen

- Evaluatie van de Wet Toelating en Uitzetting BES op korte termijn en aanpassing hiervan zodat er vrij verkeer ontstaat voor alle Nederlanders binnen het land Nederland.
- Onderzoek naar de haalbaarheid van een huisvestingswet BES om de instroom van burgers op de eilanden te kanaliseren en te beheersen.
- Betere communicatie met de inwoners over de immigratieregels.
- Inkorten van procedures voor mensen die aangesteld worden om te werken op de eilanden.

Op o.a. St. Eustatius wordt gezegd dat geboren Statianen wonende buiten de BES-eilanden na 10-10-10,

niet vrijelijk mogen terugkeren naar hun eiland. Dat is nooit de bedoeling geweest van deze wet. Daar is veel irritatie over. Studenten die willen terugkeren om hun geboorteland op te bouwen worden geconfronteerd met veel papierwerk. Bestuurders vrezen dat door de rigide manier waarmee IND omgaat met de uitvoering van de wet, de eilanden geïsoleerd zullen raken, wat negatieve gevolgen heeft op de economische ontwikkeling en de arbeidsmarkt. Er is te veel bureaucratie, daarnaast wordt er ook gesproken over willekeur. Het kan meer dan zes maanden duren voordat iemand met een Nederland paspoort in de basisadministratie is ingeschreven. Daarnaast is er veel irritatie over de grenscontroles binnen hetzelfde land Nederland. Bestuurders geven aan dat wanneer zij via Parijs reizen, zij zonder immigratiecontroles op Schiphol binnengelaten worden. Als zij via St. Maarten binnenkomen, wacht hen de 100% controle.

Als de immigratieregels de economische ontwikkeling van de eilanden tegenhouden, moet daarnaar gekeken worden en oplossingen worden aangeboden. De fractie ChristenUnie doet de volgende aanbevelingen.

Aanbevelingen

- Evaluatie van de Wet Toelating en Uitzetting BES op korte termijn en aanpassing hiervan zodat er vrij verkeer ontstaat voor alle Nederlanders binnen het land Nederland.
- Onderzoek naar de haalbaarheid van een huisvestingswet BES om de instroom van burgers op de eilanden te kanaliseren en te beheersen.
- Betere communicatie met de inwoners over de immigratieregels.
- Inkorten van procedures voor mensen die aangesteld worden om te werken op de eilanden.

Tot slot

Dit is een korte impressie van de problemen die er zijn op de eilanden en de gevoelens die er leven. Tijdens het schrijven van deze notitie is het bericht binnengekomen dat het eilandsbestuur van Bonaire is gevallen en dat er een nieuwe coalitie is gevormd. De democratische processen op de BES-eilanden moeten verder versterkt worden. De invoering van het dualistisch stelsel moet met de nodige training en ondersteuning van bijvoorbeeld de VNG tot stand komen. Ook de bevolking moet over dit nieuwe stelsel op een laagdrempelige manier van op de hoogte worden gesteld. Daarnaast moeten de inwoners beter geïnformeerd worden over de inrichting van de Openbare Lichamen. Er is veel verwarring over de taak en de rol van de gezaghebber en de rol van de Rijksvertegenwoordiger. Meer helderheid hierover zal zeker helpen om gemoederen te kanaliseren bij incidenten.

Met deze notitie heeft de fractie ChristenUnie constructief willen meedenken over de oplossing van de problemen op de eilanden. Er moet snel gehandeld worden, want de gemoederen lopen bij iedere incident flink op. De rust moet wederkeren op de eilanden. Daar is iedereen mee gebaat. Het is aan de Rijksregering om daarin haar verantwoordelijkheid te nemen. Er zal nauwer en respectvoller samengewerkt moeten worden met de besturen van de BES-eilanden. De fractie ChristenUnie roept de regering op om ervoor te zorgen dat 2012 een jaar wordt van cruciale, zichtbare verbeteringen die toeleiden naar een in Nederland aanvaardbaar voorzieningenniveau en tot herstel en stimulering zijn van de economische ontwikkeling.

Fractie ChristenUnie Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T : 070-3183057
F : 070-3183936
christenUnie@tweedekamer.nl